

Občianska spoločnosť v strednej Európe

Fedor Blaščák

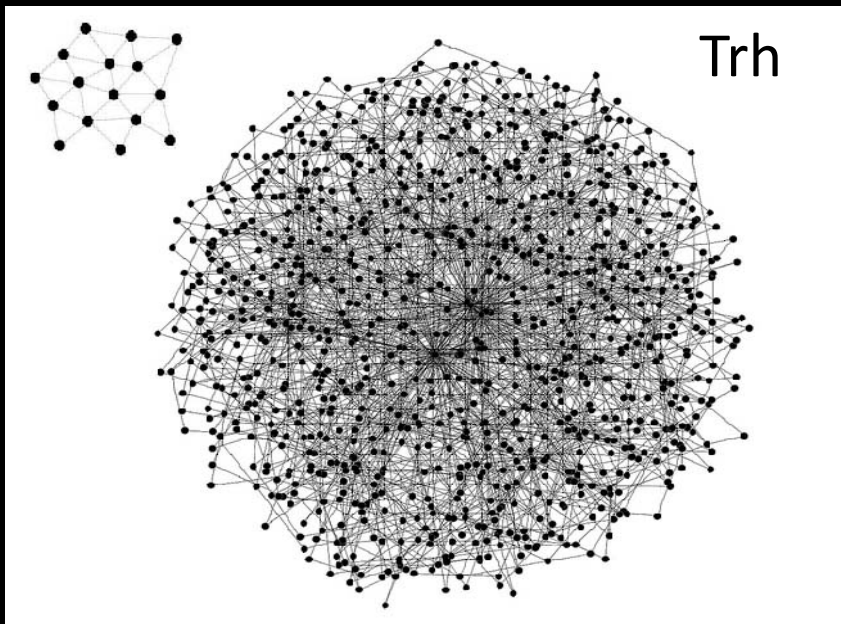
filozof a aktivista

TRI SEKTORY

Štát

Trh

Tretí sektor

Dedičstvo V. Mečiara: silná občianska spoločnosť, ktorú formovalo víťazstvo v súboji s Mečiarom v roku 1998

Občianska spoločnosť v SR je inštitucionálne aj finančne poddimenzovaná, no zároveň autonómna a agilná.

Ohrozenie: Generačná výmena (vnútorné) a slabá úroveň súkromnej filantropie (vonkajšie).

Dedičstvo V. Klauza: Transfer pojmu “NGOizmus” – občianska spoločnosť ako ohrozenie slobody.

Občianska spoločnosť v ČR je v porovnaní so SR rozvinutejšia, štruktúrovanejšia, má viac peňazí, ale zároveň je viac atomizovaná a partikularizovaná, čo znižuje schopnosť dosahovať konsenzus o “veľkých veciach”

Ohrozenie: Riadiť štát ako firmu ?

Ruské spôsoby v Maďarsku: ovládnutie súdnictva a prokuratúry → kontrola nad médiami → útoky na občiansku spoločnosť

1. Odstrihnutie od financií (prevzatím kontroly nad prerozdeľovaním verejných zdrojov)
2. Nálepkovanie MVO ako nepriateľov (útoky na organizácie financované zo zahraničia, označovanie NGO ako zahraničných agentov, pod zástavou lepšej transparentnosti - zákon prešiel v júni 2017)
3. Vytvorenie siete pro-vládných MVO (vrátane think-tankov a watch-dogov)

Ruské spôsoby v Poľsku: súdnictvo → média → neziskový sektor
AKTUÁLNE: centralizácia verejnej podpory pre neziskový sektor cez
Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa
Obywatelskiego - :

1. Odstrihnutie od financií (prevzatím kontroly nad prerozdeľovaním verejných zdrojov)
2. Vytvorenie siete pro-vládných MVO (vrátane think-tankov a watchdogov)

Slovensko

- Existencia Rady vlády pre neziskové organizácie (hoci sporadická činnosť, no v zásade fungujúca platforma)
- Vznik Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti - 2010
- Profesionalizácia štátnych grantových agentúr (Fond na podporu umenia, AVF, Fond na podporu národnostných menšín a ďalšie)
- Aktuálne: 15 MIL eur z EÚ fondov pre sektor na inštitucionálne posilnenie
- Daňová asignácia (viac než 60 MIL eur ročne)
- Charitatívna lotéria (pripravuje sa)
- V NR SR sa objavil zákon o MVO ako zahraničných agentoch – no predkladali ho kotlebovci, a preto sa voči nemu postavil celá politická trieda.

Hlavné výzvy

- je potrebné sledovať vývoj v Poľsku, Maďarsku a konať preventívne voči takémuto scenáru
- prejavovať solidaritu
- čo najviac podporovať ne-verejné zdroje na koláči príjmov neziskového sektora - súkromné dary a príjmy z vlastnej činnosti (sociálne podnikanie, zárobková činnosť)

Na ceste:

od občianskej k politickej spoločnosti

- v podmienkach Poľska a Maďarska (aj ďalších postsoc krajín) občianska spoločnosť už nemá účinné nástroje sa brániť, tobôž nie sa rozvíjať
- nepolitická (nestrannická) pozícia, ktorú vyznávala 25 rokov, sa dnes má nahradiť vstupom do politického boja (tzv. progresivisti)
- Nowoczesna (PL), Momentum (HU), Neon (AT), Progresívne Slovensko (SR), Demos (RO), Operácia:mesto (Záhreb),